

Een eigen weg

Sint-Claracollege

W o o r d v o o r a f

Inhoud

WOORD VOORAF	2
WAAROM EEN OPVOEDINGSPROJECT?	3
WAT BEOOGT ONS OPVOEDINGSPROJECT?	4
DE BASISDOELSTELLINGEN	4
LEVENSBESCHOUWELIJKE VORMING	5
> Clara niet zomaar een naam voor ons...	5
> Het Zonnelied	6
MAATSCHAPPELIJKE VORMING	7
> Rechtvaardigheid en waardering	8
> Relatiebekwaamheid	8
> Burgerzin	9
> Arbeid	9
> Consumptie en soberheid	9
INTELLECTUELE VORMING	10
KARAKTERVORMING	11
NOG EVEN DIT	12

Beste

Deze brochure bevat het opvoedingsproject van onze school. Het vertelt wat wij belangrijk vinden in de opvoeding van jonge mensen. Het probeert ook elementen aan te brengen voor het debat dat men vandaag voert over opvoeding. In deze tijd van snelle veranderingen is het belangrijk dat opvoeders weten wat de moeite waard is om te proberen en wat beter als ballast achterwege kan blijven. In een maatschappij van waardepluralisme kan deze kritische reflectie slechts gebeuren door dialoog en solidariteit. Ook in de opvoeding zal men de jongeren moeten leren zich in dialoog met anderen te verantwoorden voor de eigen levenswijze. Dit opvoedingsproject hoopt een bescheiden handreiking te zijn om de opvoeding in onze school beter te maken. We hopen dat de lezer in dit project de 'zin' kan vinden of opnieuw ontdekken van de spannende onderneming die opvoeding heet. Graag wil ik mijn erkentelijkheid uitdrukken t.o.v. Zuster Edmonda, Mevrouw Julia Slegers en de Heer Paul Hens. De tekst die nu voorligt, is het resultaat van vele uren van dialoog.

Willy Brion

W a a r o m e e n o p v o e d i n g s p r o j e c t ?

Jonge mensen begeleiden naar hun volwassenheid is en blijft een moeilijke taak. Voor u en voor ons.

Het Sint-Claracollege wil met dit opvoedingsproject een bescheiden leidraad geven. We proberen jongeren de nodige fundamentele bouwstenen aan te reiken om zelf antwoorden te zoeken en te vinden op hun vele vragen. Wij willen hen helpen vormen tot open, hartelijke en blijde mensen met zin voor verantwoordelijkheid en samenwerking. Wellicht kunnen we hen ook bereid maken tot vrije, eerlijke inzet en een christelijk engagement. We weten dat dit een enorme uitdaging is en toch nemen we die als school graag aan.

Onze samenleving zit duidelijk in een overgangstijd, vol tegenstellingen en onzekerheid. Ook een school ontsnapt daar niet aan. De samenleving confronteert de school met razendsnelle veranderingen op sociaal, technisch, wetenschappelijk, politiek en cultureel gebied. Onze eigen levenswijze, onze eigen geloofsinzichten en godsdienstige beleving ondergaan de invloed van die snelle evolutie.

Natuurlijk staan onderwijs en opvoeding niet los van die vernieuwing. Onze katholieke scholen zijn geen homogene gemeenschappen meer: ze verschillen onderling in opvoedingsidealen. Leerlingen en leerkrachten leven en bewegen zich in een versnipperde gedachte-wereld. Klare en eenvormige geloofsbeleving is niet voor iedereen zo vanzelfsprekend meer. In onze scholen leeft mogelijk een weerstand tegen een uitgesproken christelijke houding. Onze jonge mensen botsen op de meest uiteenlopende meningen en tegenstrijdige waarden en één van de grootste moeilijkheden van nu is precies dat zijzelf moeten uitzoeken wat waardevol is en wat niet. Daarom is niet enkel wat een leerkracht zegt of doet belangrijk in de opvoeding, maar vooral wat hij/zij als mens betekent.

Een christelijke school moet zich altijd opnieuw vragen stellen over haar reden van bestaan. Daarom dit opvoedingsproject: een rode draad die ons kan helpen om antwoorden te vinden.

Wat beoogt ons opvoedingsproject?

Het opvoedingsproject is een beknopt document waarin het Sint-Claracollege zijn visie duidelijk maakt:

- > wat het wil zijn;
- > wat het wil bereiken;
- > welke middelen en methoden het wil aanwenden.

Het is een geheel van doelstellingen die het college kiest op grond van haar eigen mens- en maatschappijbeeld.

Dit opvoedingsproject richt zich tot allen die betrokken zijn bij het onderwijs en de opvoeding in het Sint-Claracollege:

- > directie en coördinatie;
- > leerkrachten;
- > opvoedend en administratief personeel;
- > onderhoudspersoneel;
- > oud-leerkrachten en oud-leerlingen,
- > ouders;
- > en vanzelfsprekend de leerlingen.

4

De basisdoelstellingen

Opvoeden houdt steeds een geheel van verwachtingen in. Men wil iets bereiken, iets verwezenlijken, men wil jonge mensen begeleiden naar hun volwassenheid.

Het is ook voor een school een opdracht om jongeren meer en meer vrij te maken voor een positieve levensinvulling.

Een opvoedingsproject voor het secundair onderwijs kan men situeren op vier domeinen:

de boodschap van Christus integraal, open en vrij aanbieden, uitnodigen tot...	=	LEVENS BESCHOUWELIJKE VORMING;
meebouwen aan een betere wereld	=	MAATSCHAPPELIJKE VORMING;
cultuur en wetenschap bevorderen	=	INTELLECTUELE VORMING;
jonge mensen begeleiden	=	KARAKTERVORMING.

Levensbeschouwelijke vorming

Clara: niet zomaar een naam voor ons...

Chiara di Favarone (1194 – 1253) werd geboren in een rijke familie van Assisi. Heel wat dingen zaten haar erg mee: zij was bijzonder knap, ze hoefde zich geen zorgen te maken over geld of welstand en haar ouders konden gemakkelijk een adellijke bruidegom voor haar vinden.

Maar Clara wees dit allemaal af: reeds als kind was zij gevoelig voor zwakke mensen en ze wilde helemaal voor God leven. Toen zij hoorde vertellen over haar indrukwekkende stads -en tijdgenoot Franciscus, zocht ze hem op. Zijn radicale keuze voor God en de mensen door een leven van armoede, gebed en inzet raakte haar zo, dat ook Clara niet anders wou dan op die manier te leven.

Ze verliet het ouderlijke huis en ging wonen in San Damiano, het kerkje dat Franciscus nog hersteld had. Al vlug waren er heel wat vrouwen die haar volgden, want haar onvoorwaardelijke keuze om te leven naar het voorbeeld van Jezus werkte aanstekelijk als een vuur, tot over de grenzen van Italië.

Ook vandaag nog blijft Clara van Assisi de beleving van evangelische waarden. De naam van onze school is meer dan een herkenningsteken. De waarden en ideeën van Franciscus en Clara blijven ons inspireren, hebben nog een toekomst voor ons en we willen ze herkennen in de stijl van het Sint-Claracollege.

We werken volgens een christelijk geïnspireerde levensstijl die radicaal kiest voor de waarden van het evangelie:

- > een liefdevolle behulpzaamheid voor andere mensen, vooral voor hen die het meeste hulp nodig hebben;
- > een eenvoudige, sobere stijl met respect voor milieu en natuur zonder nodeloze verkwisting;
- > een hartelijk klimaat waarin ieder zich thuis kan voelen en waar men respect heeft voor anderen;
- > een open houding tegenover andere culturen en levensbeschouwingen.

Bij de opvoeding en het onderricht van jongeren kiest het college voor evangelische waarden. Dit is veel meer dan een katholieke geloofsbeleving bij speciale momenten of op bepaalde tijdstippen. Het betekent ook dat we bewust kiezen voor een school waar niet het leren alleen centraal staat en waar het onderricht vooral de begaafden stimuleert. De school moet een plaats zijn waar iedereen aan zijn trekken komt en zich veilig voelt omdat er voldoende respect en bezorgdheid is, een plaats waar je vaak opnieuw kansen krijgt. We blijven hopen naar het fransiscaans ideaal, dat het mogelijk is om de wereld rondom ons beter te maken. Dat kan alleen als we geloven in het leven en onszelf, als we collega's, ouders en leerlingen als evenwaardig zien, wat hun herkomst of geardeerdheid ook is. Het betekent verder dat we respect hebben voor de schepping en proberen die niet te verknoeien.

Franciscus schreef een lofzang aan de schepselen. Nu, na 750 jaar, is dit lied nog actueel: dankbaarheid, vrede en vreugde om alles, ook om de meest gewone dingen waarvan we mogen genieten.

Het Zonnelied

Allerhoogste, almachtige
goede Heer,
aan U de lof,
de glorie en de eer
en alle zegeningen!
U alleen, Allerhoogste,
komen ze toe
en geen mens is waardig
U te noemen.

Wees geloofd, mijn Heer,
met heel uw schepping,
en vooral mij Heer broeder Zon
die het daglicht schenkt
en door wie Gij ons alles laat zien.
En hij is schoon en straalt
met grote pracht:
van U, Allerhoogste,
is hij het teken.

Wees geloofd, mijn Heer,
door zuster Maan en de Sterren,
aan de hemel hebt Gij ze gemaakt:
klaar, kostbaar en schoon.

Wees geloofd, mijn Heer,
door broeder Wind
en door de lucht en de wolken,
door het heldere en elk ander weer:
door hen houdt Gij
uw schepselen in stand.

Wees geloofd, mijn Heer
door zuster Water:
ze is heel nuttig en nederig
en kostbaar en kuis.

Wees geloofd, mijn Heer,
door broeder Vuur,
door wie Gij de nacht verlicht:
hij is schoon en vrolijk
en onstuimig en sterk.

Wees geloofd, mijn Heer,
door zuster onze moeder de Aarde
die ons draagt en ons voedt,
die allerlei vruchten voortbrengt
en bonte bloemen en kruiden.

Wees geloofd, mijn Heer,
door de mensen
die uit liefde tot U
vergeving schenken
en ziekten verdragen
en ongemak.
Gelukkig zij die de vrede bewaren
want door U, Allerhoogste,
zullen ze worden bekrond.

Wees geloofd, mijn Heer,
door onze zuster
de lichamelijke Dood.
waaraan geen levend mens
kan ontkomen.
Ongelukkig zij die sterven
in doodzonden!
Gelukkig zij
die de dood zal verrassen
in uw allerheiligste genade
want de tweede dood
kan hen niet deren.

Looft en zegent mijn Heer
dankt Hem en dient Hem
met grote nederigheid!

Maatschappelijke vorming

De hoofdbedoeling van maatschappelijke vorming is jongeren op een kritisch-creatieve wijze hun plaats laten zoeken in de maatschappij. Dit houdt in dat de school:

- > vragen wakker roept;
- > de leerlingen kritisch leert nadenken;
- > alternatieven uitwerkt.

Altijd zullen we mensen nodig hebben met **VERANTWOORDELIJKHEIDSZIN**. Zulke mensen vormt men niet door het louter meedelen van kennis en vaardigheden, wel door de jongeren in een echt democratisch klimaat geleidelijk aan verantwoordelijkheid te geven in de school zelf.

Uiteraard is dit een langzaam groei- en oefenproces.

Opvoeders moeten niet uitmaken wat wel of niet zinvol is, zonder de leerlingen te laten meedenken, meespreken en meedoen.

De school kan die kansen bieden:

- > de leerkrachten bevorderen de **DIALOOG** door te luisteren naar de mening en inbreng van de leerlingen en te zorgen dat zij ook naar mekaar leren luisteren;
- > zij kan in overleg met de leerlingen **PROJECTEN** opzetten waarbij ieder zijn deel van het werk zorgvuldig uitvoert en mee verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het geheel;
- > leerlingen en leerkrachten proberen ook te **LEVEN** volgens de waarden die ze belangrijk vinden en willen waarmaken.

Die waarden mogen niet verbonden worden met één vakgebied: zij dienen geïntegreerd te worden in alle vakken.

Rechtvaardigheid en waardering

De school moet voortdurend omgaan met verschillen tussen leerlingen.

Het Sint-Claracollege vertrekt van het principe dat elke leerling en elke afdeling evenwaardig is. In onze maatschappij is elke vorm van arbeid belangrijk. Heel wat jongeren kunnen hun mogelijkheden optimaal benutten als ze een richting volgen die hen ligt.

Het Sint-Claracollege komt op voor een spreiding van talent over de hele waaier die de school aanbiedt. Het uitgangspunt is de belangstelling en de aanleg van de leerling zelf.

Relatiebekwaamheid

Onze tijd stelt een 'ik-cultuur' wel erg centraal en bevordert die ook: als ik mij maar goed voel, van de anderen hoef ik mij niets aan te trekken, alleen als het mij beter uitkomt...

Profiteren van de anderen is doodnormaal... Mensen die het niet goed hebben, zullen ons een zorg zijn... Relaties mogen niet te moeilijk voor mij worden, anders maak ik er beter een einde aan...

8

Dat zijn de dingen die jongeren overal rondom hen zien en horen. Alles moet kunnen, alles moet mogen. Het is voor een school heel moeilijk om tegen deze mentaliteit op te boksen. Toch willen wij bewust tegen deze stroom invaren:

- > alle mensen in een school moeten er in de eerste plaats zijn voor de leerlingen;
- > we groeien als mens wanneer we bezorgd zijn voor anderen: voelen zij zich goed, kunnen wij hen helpen...;
- > een gemengde school biedt erg veel kansen om jongens en meisjes te leren omgaan met elkaar: begrip hebben voor het anders denken en voelen is verrijkend voor iedereen;
- > proberen een klasgroep te vormen met mensen die erg verschillen van elkaar, leert ons dat wij rekening moeten houden met anderen;
- > als leerlingen echte kansen krijgen om met elkaar, leerkrachten en directie te spreken, groeien hun openheid en zin voor rechtvaardigheid;
- > als we respect leren hebben voor de mensen die met ons leven, kunnen we ook de eigenheid waarderen van andere culturen, godsdiensten en levensopvattingen.

Burgerzin

Als belangrijk deel van de opvoeding proberen we bij de jongeren burgerzin te stimuleren. We zetten hen op weg om actieve burgers te worden, die op een constructieve en tegelijk kritische wijze aan het maatschappelijk leven deelnemen. In de loop van hun secundaire opleiding leren zij omgaan met structuren, mechanismen, waarden en vaardigheden. Deze zijn noodzakelijk om in een samenlevingsverband te kunnen functioneren op eender welk niveau - gaande van het gezin, de jeugdgroepering, de parochie,... tot de wereldgemeenschap. De school wil daarbij een soort oefenterrein zijn. De leerlingen krijgen de kans om burger te zijn, om als burger te 'groeien' en om zin te krijgen in maatschappelijk engagement.

Arbeid

Geluk, zelfwaardering en wat we betekenen voor anderen zijn voor een groot stuk afhankelijk van het werk dat een mens verricht. Een beroep kan een groot stuk 'bevestiging' geven.

- > De bevoegdheid, de vakbekwaamheid en de geestdrift van de leerkracht hebben zeker een opvoedende waarde.
- > Arbeidsvreugde werkt aanstekelijk. Alle schoolse opdrachten kunnen daarvan een voorbeeld zijn.

9

Consumptie en soberheid

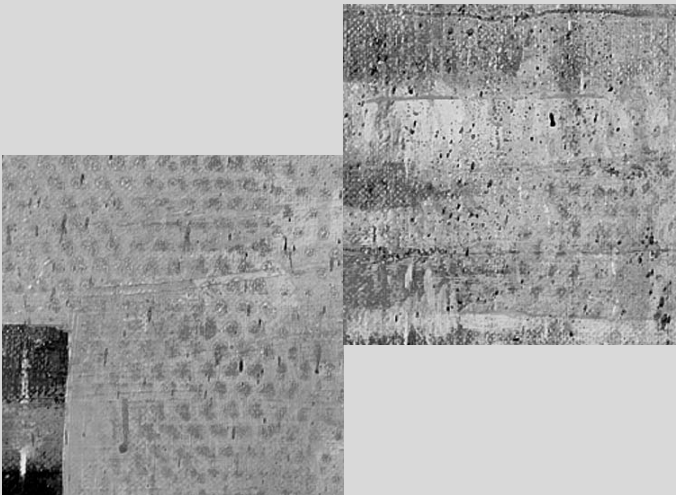
De reclame en de media maken het de mensen bijzonder moeilijk om sober te leven: zij dicteren ons immers dat consumeren en veel hebben bijna levensnoodzakelijk zijn. Kunnen meetellen en gelukkig zijn blijken gewoonweg daarvan af te hangen. Als school hebben we oog voor een verantwoord consumptiegedrag door de jongere bewust te leren kiezen. We vergeten hierbij niet dat dit consumeren verband houdt met onze gezondheid en de kwaliteit van ons leefmilieu nu en later. Krachtlijnen daarbij kunnen zijn:

- > een persoonlijke levensstijl die zich bewust afzet tegen overbodige weelde en luxe;
- > het verwerpen van schoolse activiteiten die te hoge uitgaven meebrengen en het zoeken naar passende alternatieven.

Intellectuele vorming

Een school moet 'actief leren' bevorderen binnen een KRACHTIGE LEEROMGEVING. We moeten leerlingen begeleiden naar een zo ruim mogelijke zelfontplooiing. Onderwijs moet HET VERSTAND OPENEN: leerlingen doen begrijpen dat er in hen heel wat talenten aanwezig zijn die door een juiste vorming en opleiding tot ontwikkeling kunnen komen. Heel concreet omvat 'leren' ook een aantal zaken die we hier proberen toe te lichten.

- > Leerlingen hebben het recht om fouten te maken en hieruit te leren.
- > Onze opleiding moet zich voortdurend afzetten tegen alles wat de creativiteit en de volledige ontplooiing van de leerling doodt.
Dat kan alleen als wij hen zelfstandig leren zoeken en ontdekken wat hun eigen mogelijkheden zijn.
- > De school wil bijzondere aandacht schenken aan het bezorgen en verwerken van informatie. Zij wil ook de werkkraft stimuleren en het zinvolle van het studeren belichten. Ze is bereid om samen met de leerlingen een gekozen studie- of werkmethode te evalueren en ze, indien nodig, aan te passen aan een klas, aan een leerjaar.
- > De school moet het niveau van de intellectuele vorming en het verstandelijk inzicht aanpassen aan de onderwijsvorm: ASO - TSO - BSO. Onze school vormt geen vakidioten. Het secundair onderwijs, zelfs in de kwalificatie, moet niet opvoeden tot ENGE vakspecialisten.
- > We moeten meer aandacht opbrengen voor leerprocessen. Leggen we misschien nog te vaak het accent op het eindproduct?
- > Onze manier van lesgeven bepaalt ook voor een stuk de belangstelling van de leerlingen. Lessen die altijd op dezelfde manier verlopen, ook al zijn ze inhoudelijk van goede kwaliteit, gaan vlug vervelen en doden uiteindelijk de interesse voor het vak.

Karaktervorming

Een goede opvoeder is een BEGELEIDER, iemand die het vooral goed voorheeft met jongeren, en met hen als ANIMATOR op weg gaat naar alles wat bij zijn leerlingen kan groeien, 'groter' en beter kan worden. Dit betekent dat hij thuis is bij de jongeren en toch voor hen een boodschap heeft. Vooral de PERSOON van de opvoeder zal deze boodschap een waarde geven.

Leerlingen houden van duidelijke afspraken. Gezag krijgt met de jaren een andere inhoud: wellicht eerst VOORgaan, dan SAMEN met hen gaan, en tenslotte ACHTER hen staan als garantie en bevestiging voor hun zelfgenomen beslissingen.

Gezag kan dus nooit zijn: persoonlijke macht voor zichzelf, machtsmisbruik, bazigheid, angst aanjagen, belachelijke maken. Gezag haalt zijn kracht niet uit hardheid, maar uit voorgeleefde en zinvolle menselijkheid. We schreven het eerder al: 'Niet enkel wat de leerkracht zegt en doet, maar vooral wat hij/zij IS, is van beslissende waarde voor het opvoedkundig resultaat.'

Opvoeden is onbevangen ingaan op de vragen die groeien in jonge hoofden. Elke vorm van cynisme, verbittering of onverschilligheid is daarbij ongepast.

Gezag en autoriteit, gedragen door LIEFDE en de bekommernis die men erachter voelt, worden door jongeren... en ouderen als vanzelfsprekend aanvaard.

Hoe helpt onze opvoeding om het karakter te vormen?

11

- > Opvoeding tot **WILSKRACHT**: de leerlingen zelf het voorbeeld geven van doorzetting, volharding en dat vooral in moeilijke omstandigheden: het laatste uur van de dag, het einde van een trimester, zware hoofdstukken van de leerstof...
- > Opvoeding tot **ZELFSTANDIGHEID EN ZELFREDZAAMHEID**: de ganse maatschappij evolueert in de richting van persoonlijk beslissingsvermogen; vandaar de weerzin van leerlingen tegenover een schoolsysteem dat zij als een dwangstelsel ondergaan.
- > Opvoeding tot **VERDRAAGZAAMHEID** tegenover de medeleerlingen: de leerlingen leren ervaren dat men hen waardeert en dat men van elk mens iets kan leren.
- > Opvoeding tot **LEERGIERIGHEID**: geen enkele leerling blijft onverschillig tegenover interessante, eigentijdse en boeiende leerstof.
- > Opvoeding tot **VERANDERINGSBEREIDHEID**: we mogen leerlingen niet 'gerust' laten, zodat ze zelfgenoegzaam worden, zij moeten op school leren dat zij in elk milieu, ook later in hun werkomgeving, zaken kunnen aanpassen en verbeteren.
- > Opvoeding tot **WELLEVENDEHEID**: in haar fundamentele betekenis is wellevendheid een uiting van eerbied; men kan moeilijk eisen van leerlingen dat zij beleefd zijn wanneer de opvoeder niet hetzelfde respect toont.
- > Opvoeding tot **MAATSCHAPPELIJK ENGAGEMENT**: iets leren doen voor anderen. Die inzet kan gebeuren:
 - > in de studies zelf;
 - > door verantwoordelijkheid in het klasgebeuren;
 - > door deelname aan werkgroepen...
- > Opvoeding en uitnodiging tot **LIEFDE**: iemand leren zijn voor anderen, voor jongens én voor meisjes en dit zonder voorwaarden of berekening, geen vriendschap die mensen afkopen.

Nog even dit

Het opvoedingsproject is geen doel op zich. Het is een middel, een werkinstrument voor ieder afzonderlijk, een inspirerend woord dat we nog meer moeten waarmaken.

De leef- en leergemeenschap van het Sint-Claracollege, van directie tot leerlingen, moet het invullen, met het streefdoel voor ogen, maar met gevoel voor de dagdagelijkse en haalbare praktijk.

Het is een uitdaging. Maar het is een haalbare droom, wanneer iedereen hem mee draagt en zich hiervoor engageert.

Wie toekijkt ziet alleen de moeite, wie vanbinnen meedoet ervaart ook de vreugde.

Het is een ontzettend boeiende taak als we werk kunnen maken van deze spannende opdracht: jonge mensen mee op weg zetten naar een gelukkige toekomst.

Waarom zouden we het niet proberen?

